

COGNITIVE DISTORTIONS AND RECIDIVISM IN SEXUAL OFFENDERS AGAINST CHILDREN

Filip SZUMSKI, Dominika BARTOSZAK

Social and Clinical Sexology Department Psychology and Cognitive Sciences Faculty, Adam Mickiewicz University in Poznań, Poznań, Poland

Abstract

Aim. The purpose of the study was to examine if cognitive distortions of various content presented by sexual offenders against children are related with sexual recidivism risk and actual recidivism. To extend the reliability of the interpretation of its results, differences in the number of cognitive distortions exhibited by sexual offenders against children and controls and relation between cognitive distortions measured explicitly and implicitly are also examined.

Method. 64 sexual offenders against children, 46 sexual offenders against adults, 74 nonsexual violent offenders, and 68 non-offending males participated in the study. Explicit and implicit cognitive distortions were measured by two newly created instruments. Sexual recidivism risk were assessed using Static-99. Data on conviction and actual recidivism were drawn from penitentiary files.

Results. Implicit and explicit cognitive distortions were mostly unrelated. Offenders showed more cognitive distortions than non-offending males. Cognitive distortions were not associated with static sexual recidivism risk. In explicit measurement sexual recidivists showed more cognitive distortions of all types with sexual content than non-recidivists.

Conclusion. Results of the study suggests that cognitive distortions with sexual content are criminogenic need. Thus, tackling them in treatment shall be contemplated.

Keywords

Sexual recidivism; Sexual recidivism risk; Sexual offenders; Sexual offenders against children; Cognitive distortions.

Received 15 February 2022; accepted 13 May 2022

Professionals working with sexual offenders against children frequently note unusual cognitions occurring in this group which are often believed to be related with sexual recidivism. To describe it, Abel, Becker and Cunningham-Rathner (1984) applied the term *cognitive distortions* created earlier by Beck (1963) to describe the systematic erroneous thinking patterns of depressed patients. Later, Ó Ciardha and Ward (2013) offered a working definition: “cognitive distortions in sex offenders are specific or general beliefs/attitudes that violate commonly accepted norms of rationality, and which have been shown to be associated with the onset and maintenance of sexual offending”. To avoid

ambiguities related to this term, some authors prefer to define the phenomenon as “distorted schemas” (Beech, Bartels, Dixon, 2014) or “attitudes supportive of sexual offending” (Helmus, Hanson, Babchishin, Mann, 2013). While the meaning of these terms is not identical to that of cognitive distortions, they overlap to a large extent. In this paper, the term *cognitive distortions* is used unless a reference is made to a study that used another term.

The content of cognitive distortions has been described in most detail by Ward and Kennan (1999). According to their theory, cognitive distortions emerge from different implicit theories. Five types of

implicit theories are believed to be the most important ones in sexual offenders against children. The *Children as sexual objects* implicit theory refers to perceiving children as capable of having sexual contacts, desiring them, and enjoying them. Those who hold the *Entitlement* implicit theory perceive themselves to be legitimized to have sex with a child. The *Dangerous world* implicit theory occurs in two forms. In the first one, the individual believes that the world is hostile and he needs to fight back, hurting the others. In the second one, he feels threatened mostly by adults and seeks contact with children, whom he considers to be safe objects. The *Uncontrollability* implicit theory is based on the assumption that the world, including the offender and his actions, is uncontrollable. Thus, the offender claims he cannot be held responsible for his actions. The *Nature of harm* implicit theory refers to the belief that sexual contact between an adult and a child is neutral or even beneficial for the child.

According to previous meta-analysis, about 13% of sexual offenders recidivate sexually while their general recidivism rate was about 32–36% (Hanson, Bussiere, 1998, Hanson, Morton-Bourgon, 2005, Lösel, Schmucker, 2015). However, as Scurich and John (2019) suggested due to low reporting and conviction rate their actual recidivism rate (especially the sexual one) shall be estimated as much higher. The ‘risk principle’ (Andrews, Bonta, Hoge, 1990) indicates that effectiveness of the penitentiary and isolation measures should be based on risk assessment in order to be effective. Risk assessment is based on the identification of static risk factors, that cannot be changed by any intervention; stable dynamic risk factors, that are relatively constant, i.e. they are specific to a given period of time and do not change depending on the situation, but they can change throughout the entire life; acute dynamic, they may rapidly change – in a matter of weeks, days or even hours. High risk sexual offenders should receive more intensive supervision while low risk ones require less – or sometimes none. Additionally, assessing dynamic recidivism risk informs also about the types of difficulties that requires treatment interventions.

According to Thornton (2002) distorted attitudes are one of the four dynamic risk domains. Thus, instruments that measure dynamic risk often includes items related with cognitive distortion. A meta-analysis conducted by Helmus et al. (2013) showed a small but significant relationship between sexual recidivism and attitudes supportive of sexual offending. Other studies show that sexual offenders against children exhibit more cognitive distortions than controls: other sex offenders, nonsexual violent offenders or non-offending

males. That includes studies employing psychometric instruments (e.g. Bumby, 1996; McGrath, Cann, Konopashky, 1998; Keown, Gannon, Ward, 2010; Pervan, Hunter, 2002; Tierney, MacCabe, 2001) and those using indirect measures (e.g. Gray, Brown, MacCulloch, Smith, Snowden, 2005; Mihailides, Devilly, Ward, 2004; Nunes, Firestone, Baldwin, 2007). However there are no studies that show how different subtypes of cognitive distortions are related with sexual recidivism and static recidivism risk.

The question on the relation between cognitive distortions and recidivism contributes to another one: if the sexual offenders against children cognitive distortions are in the need of treatment. According to Risk – Need – Responsivity Model (Andrews, Bonta, Hoge, 1990; Bonta, Andrews, 2017) of offenders rehabilitation, their treatment should tackle only these factors which has been empirically proven to be related with recidivism and to be changeable. These are labelled as ‘criminogenic needs’. Thus, examining the relation between cognitive distortions and recidivism would highly contribute to answer if cognitive distortions are in the need of treatment and which cognitive distortions subtypes should be tackled.

The main aim of the present study is to examine the relation between cognitive distortions subtypes and recidivism and static sexual recidivism risk. To extend the reliability of the interpretation of its results, differences in the number of cognitive distortions exhibited by sexual offenders against children and controls (sexual offenders against adults, non-sexual violent offenders and non-offending males) and relation between cognitive distortions measured explicitly and implicitly are also examined.

Method

Participants

Pilot sample. In the first part of the pilot study, 98 men took part: 29 sexual offenders against children, 6 sexual offenders against adults, 3 nonsexual violent offenders, and 60 non-offending males. In the second part of the pilot study, 36 men (of previous 98) took part: 13 sexual offenders against children, 3 sexual offenders against adults, 3 nonsexual violent offenders, and 17 non-offending males.

Main sample. The main selection criterion for offender groups was a valid sentence (for child sexual abuse, rape, and nonsexual domestic violence respectively) and a clear criminal history in the case of non-offending males. Men who participated in the

pilot study, with diagnosis of intellectual disability or psychotic disorders were excluded.

Non-offending males were being approached until a group size similar to the group of sexual offenders against children was reached. Finally, 296 men were approached, of whom 263 took part in the study and 252 completed the study. The men were not asked for the reasons for their refusal to participate. Of those who dropped out, 7 withdrew their consent and 4 cases were excluded due to missing data in questionnaires. Among those who completed the study, there were 64 child molesters (5 refusals, 2 drop outs) and 3 controls

subgroups: 46 sexual offenders against adults (5 refusals, 2 drop outs), 74 nonsexual violent offenders (3 refusals, 2 drop outs), and 68 non-offending males (20 refusals, 5 drop outs). The demographic characteristics of the participant groups in the main study are presented in Table 1. One-way ANOVA revealed that all groups did not differ significantly in age ($F = 1.097$, $p = .351$, $df = 3$, $\eta^2 H = .003$) and the number of years spent in education ($F = 0.720$, $p = .541$). All offender participants were incarcerated during the study. All participants in control groups had never been convicted for child sexual abuse.

Table 1
Demographic information

Demographic variable	Sexual offenders against children (n = 64)	Sexual offenders against adults (n = 46)	Violent offenders (n = 74)	Non-offending males (n = 69)
Age				
<i>M</i>	42.07	38.37	40.99	40.31
Range	20–75	20–64	20–63	19–75
<i>SD</i>	13.78	11.38	10.80	13.98
Number of years spent in education				
<i>M</i>	10.11	9.54	9.97	10.14
Range	6–17	6–17	6–12	6–12
<i>SD</i>	1.84	1.95	1.74	1.83
Size of the living place				
Village	15	13	25	13
Town up to 10k inhabitants	10	9	12	7
Town over 10k up to 50k inhabitants	15	13	15	19
Town over 50k up to 100k inhabitants	1	1	3	5
City over 100k inhabitants	21	8	16	25
Missing data	4	2	3	0
Marital status				
Single	22	18	18	23
Divorced	12	5	21	5
Separation	1	2	1	1
Widowed	4	2	0	1
Unformal relationship	6	6	8	5
Married	15	9	21	33
Missing data	6	4	5	1
Number of children				
<i>M</i>	2.31	1.16	1.90	1.01
<i>Me</i>	2	1	2	1
Range	0–8	0–5	0–9	0–4
<i>SD</i>	2.28	1.32	1.96	1.14
Missing data	10	9	6	2

Data on sexual offenders against children convictions were drawn from their penitentiary files. Most of the sexual offenders against children had only one victim ($Me = 1$, $M = 1.81$, $SD = 1.27$). The victims' age ranged from 1 to 14 years ($M = 9.09$, $SD = 3.61$). If an individual had more than one victim, the youngest one was taken into consideration. 46 sexual offenders against children abused girls, 7 sexual offenders against children abused boys, and further 7 abused children of both genders. There were 27 intrafamilial and 22 extrafamilial sexual offenders against children, and 3 sexual offenders against children had victims both within and outside their family. According to the collected data, 34 sexual offenders against children had been previously convicted of a crime (hereafter referred to as general recidivists), of whom 9 had been convicted of child sexual abuse (hereafter referred to as sexual recidivists). In some cases, some data related to the convictions were missing from the penitentiary files.

Measures

Sexual Offenders Against Children Cognitive Distortions Questionnaire (SOCCDQ). The questionnaire was used to assess the occurrence of explicit beliefs that meet the definition of cognitive distortions. The questionnaire that was to be used in the study had to meet two requirements:

- 1) it should include a wide variety of cognitive distortions (preferably different subscales based on implicit theories distinguished by Ward and Keenan, 1999);
- 2) it should include a wide variety of cognitive distortions that are related to child molestation but do not have explicitly sexual content.

Although several cognitive distortion questionnaires have been previously created *MOLEST* (Bumby, 1996), *Abel and Becker's Cognitions Scale* (Abel et al., 1984), *Hanson Sex Attitude Question* (Hanson, Gizzarelli, Scott, 1994), *Children and Sexual Activities*, Howitt, Sheldon (2007) and *Child Molester Scale* (McGrath et al., 1998), none of them met the aforementioned criteria, especially the last one. Therefore, a new instrument was developed for the purpose of the study.

Since some previous research indicated that sex offenders fake good on cognitive distortion questionnaires (McGrath et al., 1998; Gannon, Keown, Polaschek, 2007), two measures were taken to minimize the impact of this tendency – name of the questionnaire sheet was changed for “Questionnaire on beliefs

about the social world” and nondiagnostic items added (related to that title).

Initially, 100 items were created, 20 for each implicit theory distinguished by Ward and Keenan (1999). Respondents were asked to rate their level of agreement with each item on a 5-point Likert-type scale. Several items were reversed for scoring purposes. Two scales, *Children as sexual objects* and *Nature of harm*, did not have subscales and consisted of items that were explicitly related to sexuality. The *Dangerous world* scale consisted of nonsexual items and was divided into two subscales, *Fight back* and *Children are safe*. This division was driven by theory (Ward, Keenan, 1999). The *Entitlement* and *Uncontrollability* scales were both divided into sexual and nonsexual subscales. After a language check, three independent raters classified all items into scales and subscales. In the pilot version, 8 items were excluded because of the raters disagreement and 38 nondiagnostic items added.

Its results revealed that Cronbach's alpha for most of the scales was good or acceptable. Only for the *Entitlement-sexual* and *Children are safe* subscales the values of the Cronbach's parameter were questionable therefore three items were excluded what resulted in the improvement of that parameter. At the end of the process, the questionnaire consisted of 127 items. Detailed data on Cronbach's alpha and the number of items in various subscales are presented in Table 2.

Table 2
Number of items and Chronbach's alphas of SOC-CDQ's subscales

Subscale	Number of items	Cronbach's α	
		Pilot study	Main study
Children as sexual objects	18	.865	.803
Sexual entitlement	7	.632	.710
Nonsexual entitlement	10	.847	.839
Fight back	8	.739	.741
Children are safe	10	.599	.704
Sexual uncontrollability	10	.782	.799
Nonsexual uncontrollability	9	.834	.802
Nature of harm	17	.839	.666

Child Sexual Abuse Causes and Effects Evaluation Task (CSACEET). This instrument was developed to assess the occurrence of distorted implicit cognitions that may be related to sexual offense against children. In this instrument, participants are asked to read a description of a case of child sexual abuse and to create

two stories: one about possible causes of the incident and one about its possible effects, and to write them down. The descriptions are one- or two-sentence-long, have no normative content and no clues about possible causes and effects. The sentences briefly describe various forms of sexual contact. In every one of them, two people are involved, one person is under 15 years old and the second one is an adult. The age difference is the only clue that suggests that the described incident is a case of child sexual abuse, e.g. 'Marian (37 years old) met Zofia (12 years old) and had an intercourse with her'.

As with the SOCCDQ, some measures were taken to minimize the impact of the tendency to answer in a socially desired way – name of the task sheet was changed for 'Ability to recognize cause and effect in social situations test' and nondiagnostic items added (descriptions of nonsexual social situations involving adults).

Coding the completed CSACEET is performed in three steps. In step one, three independent raters assess if there is cause and effect in all of the created stories. If at least 12 (out of 18) stories contain cause and effect, step two is performed where raters assess if the stories contain cognitive distortions and the type of distortions according to Ward and Keenan's (1999) typology. The only scale divided into two subscales is *Dangerous world* scale and include *Fight back* and *Children are safe* scales. In step three, the total number of distortions of each type is calculated.

Initially, 15 items were created. After a language check, three independent raters assessed if the items met the aforementioned assumptions of the instrument. Finally, all 15 items and additional 15 nondiagnostic

items established pilot version of the instrument. Three independent raters were trained, after which they coded the created stories. The mean pairwise agreement for diagnostic and nondiagnostic items was very high (it ranged from 95 to 100%), but the Krippendorff alpha for some scales was extremely low or extremely high. This was due to a very low number of identified distortions of those types, the final version of the study consisted of 9 diagnostic and 9 nondiagnostic items as 6 diagnostic items (together with 6 nondiagnostic items) were removed due to the lowest number of cognitive distortions created by the participants (in their stories). As in the pilot studies, the pairwise agreement was always high, but due to the low number of identified distortions of some types, the Krippendorff alpha for them was low. Any disagreement over the ratings was discussed and solved. The details on the pairwise agreement and Krippendorff alpha are presented in Table 3.

Static-99 (Hanson, Thornton, 2000) is an actuarial risk tool designed to predict sexual recidivism among adult males. In the Polish population, due to the lack of norms, it allows only to measure relative risk, which shows interpopulation stability. It contains 10 items:

1. age less than 25,
2. never lived with an intimate partner for at least two years,
3. any prior convictions for non-sexual violence,
4. any current convictions for non-sexual violence,
5. 4 or more prior sentencing dates,
6. prior sexual offences,
7. non-contact sexual offences,
8. any male victims,
9. any unrelated victims,
10. any stranger victims.

Table 3

Mean pairwise agreements and Krippendorff's alphas of CSACEET's qualification and subscales

	Pilot study				Main study	
	First assessment		Second assessment		Mean pairwise agreement	Krippendorff's α
	Mean pairwise agreement	Krippendorff's α	Mean pairwise agreement	Krippendorff's α		
Qualification	98.86%	.948	92.51%	.760	97.29%	.896
Subscales						
Sexual entitlement	96%	.788	96.10%	.810	95.02%	.751
Nonsexual entitlement	100%	1*	100%	1*	99.71%	.262
Fight back	98.48%	-0.004	98,50%	.394	98.56%	.360
Children are safe	99.12%	-0.004	100%	1*	99.63%	.450
Sexual uncontrollability	95.17%	.588	93.01%	.685	93.77%	.617
Nature of harm	95.61%	.265	79.01%	.739	94.83%	.558

* in these cases, all competent judges in unison recognized no cognitive distortion of this type

All items are accorded one point, with the exception of 'Prior sexual offences', where up to three points can be given. The scores of all the items are summed to obtain a total score (ranging from 0 to 12). Risk categories are based on the following raw scores: 0–1 'Low', 2–3 'Moderate-low', 4–5 'Moderate-high', and 6–12 'High'.

Studies have found moderate-to-high levels inter-rater reliability (Quesada, Calkins, Jeglic, 2014) and moderate accuracy in predicting sexual recidivism risk (mean AUC = .69, based on 20,727 sexual offenders from 30 studies (Tully, Chou, Browne, 2013).

Procedure

All study procedures were approved by the Ethics Committee for Research Projects of the Institute of Psychology at Adam Mickiewicz University and by the District Inspectorate of the Prison Service in Poznań. All participants from the offender groups were serving their sentences in five Polish penitentiaries and this is where they were approached and examined. All participants from the non-offending group were examined at the Institute of Psychology, Adam Mickiewicz University.

All participants were offered confidentiality. They were informed that they would not be named in the research and that any information gathered would not be divulged to anybody engaged in their rehabilitation or anybody making decisions about their future. Furthermore, they were informed that any obtained information would not influence the clinical decision-making process. After obtaining his consent, the individual was asked to fill in the questionnaires and then to complete the CSACEET. This took place on the premises

of the prison, with just the participant and investigator present in the room.

Before the main study, two pilot studies took place. The aim of the first one was to assess the psychometric characteristics of the SOCCDQ and improve the instrument. The aim of the second one was to assess the psychometric characteristics of the CSACEET.

Results

Relations between explicitly and implicitly measured cognitive distortions

Distortions identified with the CSACEET. Of all the examined sexual offenders against children, 49 (76.5%) created at least 12 stories containing some cause or effect of child sexual abuse. Of the examined sexual offenders against adults, it was 34 individuals (73.9%), 67 (90.5%) of the examined nonsexual violent offenders, and 46 (66.7%) of the examined non-offending males. Therefore, in further analyses involving the CSACEET results, only these observations were taken into consideration. In the examined stories, raters identified 305 distortions matching the *Children as sexual objects* type, 7 distortions matching the *Entitlement* type, 40 distortions matching the *Fight back* subtype, 17 distortions matching the *Children are safe* subtype, 821 distortions matching the *Uncontrollability* type and 165 distortions matching the *Nature of harm* type.

Relation between the SOCCDQ and the CSACEET. Correlations between subscales of SOCCDQ and CSACEET has been examined. As is presented in Table 4, the only positive significant correlation was

Table 4

Correlations between SOCCDQ's and CSACEET's subscales (N = 196)

SOCCDQ's subscales	CSACEET subscales					
	Children as sexual objects	Entitlement	Fight back	Children are safe	Uncontrollability	Nature of harm
Children as sexual objects	.227**	.060	.067	.134	.124	.120
Sexual entitlement	.008	.010	-.112	-.014	-.048	-.010
Nonsexual entitlement	.094	-.001	-.136*	-.091	.061	-.046
Fight back	.040	.021	-.081	-.123	.073	-.029
Children are safe	.035	.056	-.145*	-.106	.082	-.056
Sexual uncontrollability	.142*	-.019	-.099	-.032	.068	.030
Nonsexual uncontrollability	.097	.009	-.140*	-.104	.036	-.046
Nature of harm	.051	-.013	-.092	-.008	-.004	-.020

* p < 0,05, ** p < 0,01

those between *Children as sexual objects* subscale of SOCCDQ and *Children as sexual objects* and *Uncontrollability* subscales of CSACEET. *Fight back* subscale of CSACEET was negatively correlated with *Nonsexual entitlement* and *Nonsexual uncontrollability* subscales of SOCCDQ.

Differences between groups in the amount of manifested cognitive distortions

Due to the lack of variables' normal distributions, group differences were examined with the non-parametric Kruskal-Wallis test with a *post hoc* Dunn's test that included the Bonferroni correction. The general effects are presented in Table 5. The *post hoc* analysis concerning the SOCCDQ revealed that non-offending males scored lower on the *Fight back* subscale than sexual offenders against children ($Z = 42.41$, corrected $p = 0.005$), sexual offenders against adults ($Z = 50.78$, corrected $p = .002$), and nonsexual violent offenders ($Z = 49.41$, corrected $p = .001$). Similarly, non-offending males scored lower on the *Nonsexual uncontrollability* subscale than sexual offenders against children ($Z = 38.64$, corrected $p = 0.014$), sexual offenders against adults ($Z = 45.05$, corrected $p = .007$), and nonsexual violent offenders ($Z = 52.87$, corrected $p = .001$). Non-offending males also scored lower than nonsexual violent offenders on the *Children are safe* subscale ($Z = 34.56$, corrected $p = .028$), and lower than

sexual offenders against children on the *Sexual uncontrollability* subscale ($Z = 42.59$, corrected $p = .005$). The general effects for cognitive distortions measured with the CSACEET are presented in Table 6. The *post hoc* analysis concerning the CSACEET scales revealed that non-offending males scored lower than sexual offenders against children ($Z = 28.75$, corrected $p = .037$) and nonsexual violent offenders ($Z = 29.91$, corrected $p = .019$) on the *Children as sexual objects* subscale, and they scored lower than sexual offenders against children ($Z = 25.25$, corrected $p = 0.047$) on the *Nature of harm* subscale.

Cognitive distortions and recidivism

These analyses were performed only on the group of sexual offenders against children. Due to the lack of variables' normal distributions, group differences were examined with the non-parametric Mann-Whitney test. Table 7 and 8 present the differences in the number of demonstrated cognitive distortions between general and sexual recidivists and non-recidivists. General recidivists scored higher than non-recidivists on the *Fight back* subscale of the SOCCDQ. Non-recidivists scored higher than general recidivists on the *Uncontrollability* subscale of the CSACEET. Sexual recidivists scored higher than non-recidivists on the *Children as sexual objects*, *Sexual entitlement*, *Sexual uncontrollability* and *Nature of harm* subscales of

Table 5
General effects of the cognitive distortions' measured with SOCCDQ of differences between sexual offenders against children, nonsexual violent offenders and non-offending males

SOCCDQ's subscales	df	H	p	Effect size η^2/H	Median for groups			
					Sexual offenders against children (n = 64)	Sexual offenders against adults (n = 46)	Nonsexual violent offenders (n = 74)	Non-offending males (n = 69)
Children as sexual objects	3	6.458	.091	.014	29.5	26	29	24.5
Sexual entitlement	3	2.349	.503	.003	11	11	11	10
Nonsexual entitlement	3	0.945	.815	.008	24	23	24.5	24
Fight back	3	21.473	< .001	.074	24 _{a,b}	24.5 _b	24.5 _b	22 _a
Children are safe	3	11.447	.010	.034	26 _{a,b}	29.5 _a	29 _{a,b}	25 _b
Sexual uncontrollability	3	11.396	.010	.034	20 _a	19 _{a,b}	18 _{a,b}	16 _b
Nonsexual uncontrollability	3	21.116	< .001	.073	23 _a	22.5 _a	24 _a	19 _b
Nature of harm	3	6.978	.073	.016	26.5	23	24	23

Letters in subscripts indicate non-different groups

Table 6

General effects of the cognitive distortions' measured with CSACEET of differences between sexual offenders against children, nonsexual violent offenders and non-offending males

CSACEET's subscales	df	H	p	Effect size η^2	Median for groups			
					Sexual offenders against children (n = 49)	Sexual offenders against adults (n = 34)	Nonsexual violent offenders (n = 67)	Non-offending males (n = 46)
Children as sexual objects	3	11.723	.008	.048	1a	0.5a, b	1a	0b
Sexual entitlement Nonsexual entitlement	3	2.353	.503	.004	0	0	0	0
Fight back	3	3.258	.354	.001	0	0	0	0
Children are safe	3	1.696	.638	.007	0	0	0	0
Sexual uncontrollability Nonsexual uncontrollability	3	7.526	.057	.025	3	3	3	1
Nature of harm	3	8.396	.039	.030	0.5a	0a, b	0a, b	0b

Letters in subscripts indicate non-different groups

Table 7

Differences in the amount of cognitive distortions between general and sexual recidivists and non-recidivists in SOCCDQ

SOCCDQ's subscales	General recidivists vs non-recidivists			Medians for groups		Sexual recidivists vs non-recidivists			Median for groups	
	U	p	Effect size r	General recidivists (n = 34)	Non-recidivists (n = 30)	U	p	Effect size r	Sexual recidivists (n = 9)	Non-recidivists (n = 55)
Children as sexual objects	365.5	.669	.056	31	27	94.0	.003	.371	40	27
Sexual entitlement	311.5	.186	.176	11	10	119.5	.013	.312	14	11
Nonsexual entitlement	388.5	.961	.006	25	24	156.5	.078	.220	31	23
Fight back	248.5	.019	.314	27	23	236.0	.824	.027	24	25
Children are safe	342.0	.416	.108	25	29	158.5	.085	.215	32	25
Sexual uncontrollability	312.0	.191	.174	20	18	115.0	.010	.320	26	19
Nonsexual uncontrollability	337.0	.371	.119	24	22	168.5	.126	.191	24	22
Nature of harm	333.0	.336	.128	28	26	100.5	.004	.355	32	25

the SOCCDQ. There were no significant differences between sexual recidivists and non-recidivists with respect to the CSACEET scores.

Cognitive distortions and sexual recidivism risk

These analyses were performed only on the group of sexual offenders against children. Pearson's

r correlations between Static-99 scores and scores on the SOCCDQ's and CSACEET's were examined, as shown in Table 9. It presents correlations between Static-99 scores and SOCCDQ and CSACEET scores. There were no significant correlations.

Table 8

Differences in the amount of cognitive distortions between general and sexual recidivists and non-recidivists in CSACEET

CSACEET's subscales	General recidivists vs. non-recidivists			Medians for groups		Sexual recidivists vs. non-recidivists			Median for groups	
	<i>U</i>	<i>p</i>	Effect size <i>r</i>	General recidivists (n = 24)	Non-recidivists (n = 25)	<i>U</i>	<i>p</i>	Effect size <i>r</i>	Sexual recidivists (n = 6)	Non-recidivists (n = 43)
Children as sexual objects	246.0	.870	.024	2	1	124.0	.875	.021	1	1
Entitlement	241.5	.307	.152	0	0	123.0	.593	.074	0	0
Fight back	230.0	.376	.131	0	0	99.0	.193	.180	0	0
Children are safe	218.5	.070	.270	0	0	117.0	.441	.106	0	0
Uncontrollability	115.0	.002	.469	3	6	99.0	.358	.127	3	4
Nature of harm	247.5	.889	.020	0	0	85.5	.145	.202	0	0

Table 9

Correlations between SOCCDQ's and CSACEET's subscales and Static-99 (n = 60)

SOCCDQ's subscales	Static-99 (n = 60*)		CSACEET's subscales	Static-99 (n = 45*)	
	<i>r</i>	<i>p</i>		<i>r</i>	<i>p</i>
Children as sexual objects	-.116	.362	Children as sexual objects	-.009	.946
Sexual entitlement	-.121	.342	Entitlement	.081	.541
Nonsexual entitlement	-.025	.844			
Fight back	.161	.202	Fight back	.081	.540
Children are safe	-.050	.692	Children are safe	.022	.871
Sexual uncontrollability	.023	.857	Uncontrollability	.132	.318
Nonsexual uncontrollability	-.012	.928			
Nature of harm	.013	.911	Nature of harm	.113	.379

* For 4 subjects, missing data prevented calculation of a score in Static-99, so these observations were not included

Discussion

The rationale for this study was to examine the relation between sexual offenders against children's cognitive distortions subtypes and recidivism risk and actual general and sexual recidivism. To extend the reliability of the interpretation of its results the examination of the relation between cognitive distortions measured explicitly and implicitly and the examination of the differences in the number of cognitive distortions exhibited by sexual offenders against children and controls has been performed.

In the current study the presence of very few correlations between cognitive distortions measured with the SOCCDQ and CSACEET subscales is consistent

with Keown et al. (2010) results where questionnaire-measured cognitive distortions were unrelated to those measured with the use of the Rapid Serial Visual Presentation-Modified. The first possible explanation is that – at least for the *Sexual entitlement*, *Fight back* and *Children are safe* types – it is due to the low number of identified distortions. Adopting a dual-process perspective (Gawronski, Bodenhausen, 2006) helps provide a more meaningful explanation. According to it, the lack of consistency between implicit and explicit cognitions is expected, and indeed such divergence was found for different types of attitudes (e.g. Fazio, Olson, 2003; Hofmann, Gawronski, Gschwendner, Le, Schmitt, 2005). Thus, the very few and small correlations between the SOCCDQ and CSACEET may point

to the fact that these measures in fact cover different types of processing. However, the assignment of these instruments to particular types of processing requires future research.

The main pattern of group differences

The fact that they occur between offenders and non-offenders and not between sexual offenders against children and other offenders, can be explained in two ways. Firstly, it can be linked to a cognitive factor that is common for all violent offenders – both sexual and nonsexual (Collie, Vess, Murdoch; 2007; Mills, Kroner, Hemmati, 2004; Simourd, 1997). Secondly, the differences may stem from the context of the study. All offenders were incarcerated at the time of the study and the study took place in the prison environment, while non-offending males were not incarcerated and completed the instruments at the university. According to the extended mind theory model (Ward, 2009; Ward, Casey, 2010), cognitive distortions may occur only when specific elements of external cognition are present in the environment.

General recidivists scored significantly higher on the *Uncontrollability* CD type as measured by the CSACEET. This may be due to the similarity between this CD type and some patterns of general criminal thinking, for instance personal irresponsibility, defined by Knight, Garner, Simpson, Morey and Flynn (2006, p. 160) as “the degree to which an offender is willing to accept ownership for criminal actions”. The higher score of general recidivists on the *Fight back* subscale in the SOCCDQ can be explained in an analogous way – such distortions are similar to attitudes found in nonsexual violent offenders, e.g. the belief about the acceptability of using violence in response to perceived provocation (Novaco, Welsh, 1989). Sexual recidivists scored higher on all of the subscales of the SOCCDQ which have sexual content and none of the subscales with non-sexual content. This is consistent with the studies that have shown sexual deviancy to be one of the strongest recidivism risk factors (Hanson, Morton-Bourgon, 2005).

On the other hand, the SOCCDQ and CSACEET scores has been not related with static risk measured by Static-99. This suggests that cognitive distortions measured by SOCCDQ are related with recidivism risk aspects that are not covered by Static-99. This is consistent with studies on Static-99 field validity which shown that its items are underpinned by three latent constructs: sexual criminality, general criminality, and youthful stranger aggression (Brouillette-Alarie, Babchishin, Hanson, Helmus, 2016; Helmus, Hanson,

Murrie, 2021; Olver et al., 2016). None of these domains concerns cognitive distortions thus it seems that SOCCDQ is related with aspect of sexual recidivism that are not measured by Static-99. Since distorted attitudes are considered as one of dynamic risk domains (Thornton, 2002) and this is consisted with the results of aforementioned meta-analysis by Helmus et al. (2013), it is possible that SOCCDQ scores are related with scores of dynamic sexual recidivism risk instruments. However, such hypothesis requires separate empirical verification.

The pattern of revealed group differences exhibited a possible impact of the prison environment on the results. All of the offender participants were incarcerated at the time of the study, thus some cognitive distortions might have been created as a result of this factor, while others might not have been revealed for the same reason. The second limitation is related to the instruments used to measure cognitive distortions. These were new instruments developed for the purpose of the study. On the one hand, the creation of the CMCDQ and CSACEET brings advantages – those are theory-driven (Ward, Keenan, 1999) tools that are targeted at removing certain limitations of the previous instruments pointed out in the literature (Beech et al., 2014). On the other hand, they have a few flaws, since it is the first time these methods have been used, there is no previous data on their validity, which makes the results harder to interpret. Thirdly, the revealed effect sizes are only small to moderate. Thus, all the interpretations concern only slight tendencies and not strong relations, and should therefore be approached with caution so as not to overestimate their impact.

The current findings make it possible to point out several promising future directions. Similar to Keown et al. (2010), the results of the present study show the importance of employing multi-method measurements of cognitive distortions. These are needed to cover various mechanisms and types of processing that underlie cognitive distortions (Szumski, Bartels, Beech, Fisher, 2018). Moreover, future CD measurement should cover cognitive distortions with various content, as CD types are related to other factors in different ways. Secondly, according to the present results, explicitly measured cognitive distortions are related to some sexual recidivism. Thus, it would be recommended to explore the relations between cognitive distortions and deviant sexual interests. In order to do so, researchers could use cognitive measures of deviant sexual interests (Thornton, Laws, 2009). Examining relations between cognitive distortions and cognitive indicators of sexual interests would also make it possible to test the Ó Ciardha’s hypothesis (2011) about the

overlap between those two constructs. Thirdly, relation between cognitive distortions and various aspects of recidivism risk should be examined. This concerns especially dynamic risk. Fourthly, the impact of the prison environment on cognitive distortions should be explored or at least controlled for. To this purpose, it is necessary to recruit sexual offenders against children and other offender participants who would not be incarcerated at the time of the study. The comparison of cognitive distortions revealed by them and by participants serving their sentences would show the size and direction of the prison environment impact.

In conclusion, the results of present study suggest that the intensity of cognitive distortions with sexual content are related to sexual recidivism. Thus, they can be, in the terms of Risk – Need – Responsivity Model (Andrews et al., 1990; Bonta, Andrews, 2017) considered a criminogenic need and be tackling them in treatment shall be contemplated.

References

- Abel, G. G., Becker, J. V., Cunningham-Rathner, J. (1984). Complications, consent, and cognitions in sex between children and adults. *International Journal of Law and Psychiatry*, 7(1), 89–103. DOI: 10.1016/0160-2527(84)90008-6.
- Abel, G. G., Gore, D. K., Holland, C. L., Camp, N., Becker, J. V., Rathner, J. (1989). The measurement of the cognitive distortions of child molesters. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 2(2), 135–152. DOI: 10.1007/BF00851319.
- Andrews, D. A., Bonta, J., Hoge, R. D. (1990). Classification for effective rehabilitation: Rediscovering psychology. *Criminal Justice and Behavior*, 17(1), 19–52. DOI: 10.1007/978-1-4614-5690-2_343.
- Beck, A. T. (1963). Thinking and depression. I. Idiosyncratic content and cognitive distortions. *Archives of General Psychiatry*, 9(4), 324–333. DOI: 10.1001/archpsyc.1963.01720160014002.
- Beech, A. R., Bartels, R. M., Dixon, L. (2013). Assessment and treatment of distorted schemas in sexual offenders. *Trauma, Violence & Abuse*, 14(1), 54–66. DOI: 10.1177/1524838012463970.
- Bonta, J., Andrews, D. A. (2017). *The psychology of criminal conduct* (6th ed.). New York, London: Routledge.
- Brouillette-Alarie, S., Babchishin, K. M., Hanson, R. K., Helmus, L. M. (2016). Latent constructs of the Static-99R and Static-2002R: A three-factor solution. *Assessment*, 23(1), 96–111. DOI: 10.1177/1073191114568114.
- Bumby, K. M. (1996) Assessing the cognitive distortions of child molesters and rapists: Development and validation of the MOLEST and RAPE Scales. *Sexual Abuse*, 8, 37–54. DOI: 10.1177/107906329600800105.
- Collie, R. M., Vess, J., Murdoch, S. (2007). Violence-related cognition: Current research. (In) T. A. Gannon, T. Ward, A. R. Beech, D. Fisher (Eds.), *Aggressive offenders' cognition: Theory, research and practice* (pp. 179–197). John Wiley & Sons Ltd. DOI: 10.1002/9780470746295.ch9.
- Gannon, T. A. (2006). Increasing honest responding on cognitive distortions in child molesters: the bogus pipeline procedure. *Journal of Interpersonal Violence*, 21(3), 358–375. DOI: 10.1177/0886260505282887.
- Gawronski, B., Bodenhausen, G. V. (2006). Associative and propositional processes in evaluation: An integrative review of implicit and explicit attitude change. *Psychological Bulletin*, 132(5), 692–731. DOI: 10.1037/0033-2909.132.5.692.
- Gray, N. S., Brown, A. S., MacCulloch, M. J., Smith, J., Snowden, R. J. (2005). An implicit test of the associations between children and sex in pedophiles. *Journal of Abnormal Psychology*, 114(2), 304–308. DOI: 10.1037/0021-843X.114.2.304.
- Hanson, R. K., Bussière, M. T. (1998). Predicting relapse: a meta-analysis of sexual offender recidivism studies. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 66(2), 348–362. DOI: 10.1037/0022-006X.66.2.348.
- Hanson, R. K., Gizzarelli, R., Scott, H. (1994). The attitudes of incest offenders: Sexual entitlement and acceptance of sex with children. *Criminal Justice and Behavior*, 21(2), 187–202. DOI: 10.1177/0093854894021002001.
- Hanson, R. K., Morton-Bourgon, K. E. (2005). The characteristics of persistent sexual offenders: A meta-analysis of recidivism studies. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 73(6), 1154–1163. DOI: 10.1037/0022-006X.73.6.1154.
- Helmus, L., Hanson, R. K., Babchishin, K. M., Mann, R. E. (2013). Attitudes supportive of sexual offending predict recidivism: A meta-analysis. *Trauma, Violence & Abuse*, 14(1), 34–53. DOI: 10.1177/1524838012462244.
- Helmus, L. M., Hanson, R. K., Murrin, D. C., Zabaraukas, C. L. (2021). Field validity of Static-99R and STABLE-2007 with 4,433 men serving sentences for sexual offences in British Columbia: New findings and meta-analysis. *Psychological Assessment*, 33(7), 581–595. DOI: 10.1037/pas0001010.
- Hofmann, W., Gawronski, B., Gschwendner, T., Le, H., Schmitt, M. (2005). A meta-analysis on the correlation between the implicit association test and explicit self-report measures. *Personality & Social Psychology Bulletin*, 31(10), 1369–1385. DOI: 10.1177/0146167205275613.
- Howitt, D., Sheldon, K. (2007) The role of cognitive distortions in paedophilic offending: Internet and contact offenders compared. *Psychology, Crime & Law*, 13(5), 469–86. DOI: 10.1080/10683160601060564.
- Keown, K., Gannon, T. A., Ward, T. (2010). What's in a measure? A multi-method study of child sexual offenders' beliefs. *Psychology, Crime & Law*, 16(1–2), 125–43. DOI: 10.1080/10683160802622022.

21. Knight, K., Garner, B. R., Simpson, D. D., Morey, J. T., Flynn, P. M. (2006). An assessment for criminal thinking. *Crime & Delinquency*, 52(1), 159–77. DOI: 10.1177/0011128705281749.
22. Lösel, F., Schmucker, M. (2005). The effectiveness of treatment for sexual offenders: A comprehensive meta-analysis. *Journal of Experimental Criminology*, 1, 117–146. DOI: 10.1007/s11292-004-6466-7.
23. McGrath, M., Cann, S., Konopasky, R. (1998). New measures of defensiveness, empathy, and cognitive distortions for sexual offenders against children. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 10, 25–36. DOI: 10.1177/107906329801000104.
24. Mihailides, S., Devilly, G. J., Ward, T. (2004). Implicit cognitive distortions and sexual offending. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 16(4), 333–350. DOI: 10.1177/107906320401600406.
25. Mills, J. F., Kroner, D. G., Hemmati, T. (2004). The Measures of Criminal Attitudes and Associates (MCAA): the prediction of general and violent recidivism. *Criminal Justice and Behavior*, 31(6), 717–733. DOI: 10.1177/0093854804268755.
26. Novaco, R. W., Welsh, W. N. (1989). Anger disturbances: Cognitive mediation and clinical prescriptions. (In) K. Howells, C. R. Hollin (Eds), *Clinical approaches to violence* (pp. 39–60). Chichester: John Wiley & Sons.
27. Nunes, K. L., Firestone, P., Baldwin, M. W. (2007). Indirect assessment of cognitions of child sexual abusers with the Implicit Association Test. *Criminal Justice and Behavior*, 34, 454–475. DOI: 10.1177/0093854806291703.
28. Olver, M. E., Klepfisz, G., Stockdale, K. C., Kingston, D. A., Nicholaichuk, T. P., Wong, S. C. P. (2016). Some notes on the validation of VRS-SO static scores. *Journal of Sexual Aggression*, 22(2), 147–60. DOI: 10.1080/13552600.2015.1116625.
29. Ó Ciardha, C. (2011). A theoretical framework for understanding deviant sexual interest and cognitive distortions as overlapping constructs contributing to sexual offending against children. *Aggression and Violent Behavior*, 16, 493–502. DOI: 10.1016/j.avb.2011.05.001.
30. Ó Ciardha, C., Ward, T. (2013). Theories of cognitive distortions in sexual offending: What the current research tells us. *Trauma, Violence & Abuse*, 14(1), 5–21. DOI: 10.1177/1524838012467856.
31. Pervan, S., Hunter, M. (2007). Cognitive distortions and social self-esteem in sexual offenders. *Applied Psychology in Criminal Justice*, 3(1), 75–91. Retrieved from <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.585.8480&rep=rep1&type=pdf>.
32. Phenix, A., Helmus, L. M., Hanson, R. K. (2016). *Static-99R and Static-2002R evaluators' workbook*. Retrieved from http://www.static99.org/pdfdocs/Evaluators_Workbook_2016-10-19.pdf.
33. Quesada, S. P., Calkins, C., Jeglic, E. L. (2014). An examination of the interrater reliability between practitioners and researchers on the Static-99. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 58(11), 1364–1375. DOI: 10.1177/0306624X13495504.
34. Scurich, N., John, R. S. (2019). The dark figure of sexual recidivism. *Behavioral Sciences & the Law*, 37(2), 158–175. DOI: 10.1002/bsl.2400.
35. Simourd, D. J. (1997). The Criminal Sentiments Scale-Modified and Pride in Delinquency scale: Psychometric properties and construct validity of two measures of criminal attitudes. *Criminal Justice and Behavior*, 24(1), 52–70. DOI: 10.1177/0093854897024001004.
36. Szumski, F., Bartels, R. M., Beech, A., Fisher, D. L. (2018). Distorted cognition related to male sexual offending: the multi-mechanism theory of cognitive distortions (MMT-CD). *Aggression and Violent Behavior*, 39, 139–151. DOI: 10.1016/j.avb.2018.02.001.
37. Thornton, D., Laws, R. D. (2009). *Cognitive approaches to the assessment of sexual interest in sexual offenders*. Chichester: John Wiley & Sons Ltd.
38. Thornton, D. (2002). Constructing and testing a framework for dynamic risk assessment. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 14(2), 139–153. DOI: 10.1177/107906320201400205.
39. Tierney, D. W., McCabe, M. P. (2001). An evaluation of self-report measures of cognitive distortions and empathy among Australian sex offenders. *Archives of Sexual Behavior*, 30(5), 495–519. DOI: 10.1023/A:1010239217517.
40. Tully, R. J., Chou, S., Browne, K. D. (2013). A systematic review on the effectiveness of sex offender risk assessment tools in predicting sexual recidivism of adult male sex offenders. *Clinical Psychology Review*, 33(2), 287–316. DOI: 10.1016/j.cpr.2012.12.002.
41. Ward, T. (2009). The extended mind theory of cognitive distortions in sex offenders. *Journal of Sexual Aggression*, 15(3), 247–59. DOI: 10.1080/13552600903263087.
42. Ward, T., Casey, A. (2010). Extending the mind into the world: A new theory of cognitive distortions in sex offenders. *Aggression and Violent Behavior*, 15(1), 49–58. DOI: 10.1016/j.avb.2009.08.002.
43. Ward, T., Keenan, T. (1999). Child molesters' implicit theories. *Journal of Interpersonal Violence*, 14(8), 821–838. DOI: 10.1177/088626099014008003.

Corresponding author

Dr. Filip Szumski
 Social and Clinical Sexology Department
 Psychology and Cognitive Sciences Faculty
 Adam Mickiewicz University in Poznań
 ul. Szamarzewskiego 89, bud. AB
 PL 60-568 Poznań
 e-mail: filip.szumski@amu.edu.pl

ZNIEKSZTAŁCENIA POZNAWCZE A RECYDYWA U SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW SEKSUALNYCH PRZECIWKO DZIECIOM

Specjaliści pracujący z osobami popełniającymi przestępstwa seksualne wobec dzieci często zauważają występowanie w tej grupie nietypowych zaburzeń poznawczych, które, jak się uważa, mają związek z recydywą seksualną. Abel, Becker i Cunningham-Rathner (1984) zastosowali do opisu tego zjawiska termin zniekształceń poznawczych, stworzony wcześniej przez Becka (1963) dla opisanego systematycznie pojawiających się błędnych wzorców myślenia u pacjentów z depresją. Później Ó Ciardha i Ward (2013) zaproponowali roboczą definicję: „Zniekształcenia poznawcze u sprawców przestępstw seksualnych to specyficzne lub ogólne przekonania/postawy, które naruszają powszechnie przyjęte normy racjonalności i które, jak wykazano, wiążą się z występowaniem i utrzymywaniem przestępstw seksualnych”. Aby uniknąć niejasności związanych z tym terminem, niektórzy autorzy preferują stosowanie określenia „zniekształcone schematy” (Beech, Bartels, Dixon, 2014) lub „postawy wspierające przestępczość seksualną” (Helmus, Hanson, Babchishin, Mann, 2013). Choć znaczenie tych terminów nie jest tożsame ze znaczeniem pojęcia „zniekształcenia poznawcze”, to jednak w znacznym stopniu się pokrywają. W niniejszym opracowaniu używany jest termin „zniekształcenia poznawcze”, chyba że przywołane jest badanie, w którym użyto innego terminu.

Treść zniekształceń poznawczych została opisana najbardziej szczegółowo przez Warda i Kennana (1999). Zgodnie z ich teorią zniekształcenia poznawcze są manifestacją różnych teorii ukrytych. Za najważniejsze w sprawstwie przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom uważa się pięć rodzajów tych teorii. Teoria *dziecko jako obiekt seksualny* odnosi się do postrzegania dzieci jako zdolnych do kontaktów seksualnych, pragnących ich i czerpiących z nich przyjemność. Ci, którzy przejawiają ukrytą teorię *upoważnienie*, uważają, że są uprawnieni do aktywności seksualnej z dzieckiem. Teoria *zagrożający świat* występuje w dwóch formach. W pierwszej z nich jednostka uważa, że świat jest wrogi i musi się bronić, raniąc innych. W drugiej czuje się zagrożona głównie przez dorosłych i szuka kontaktu z dziećmi, które uważa za bezpieczne obiekty. Teoria *niekontrolowalność* opiera się na założeniu, że świat, w tym sprawca i jego działania, są niemożliwe do kontrolowania, dlatego sprawca twierdzi, że nie może być odpowiedzialny za swoje czyny. Teoria *natura krzywdy* odnosi się do przekonania, że kontakt seksualny między dorosłym a dzieckiem jest neutralny lub nawet korzystny dla dziecka.

Według przeprowadzonych metaanaliz około 13% przestępców seksualnych powraca do przestępstwa,

natomiast ogólny wskaźnik recydywy wynosi około 32–36% (Hanson, Bussiere, 1998; Hanson, Morton-Bourgon, 2005; Lösel, Schmucker, 2015). Jednocześnie, jak sugerują Scurich i John (2019), ze względu na niski wskaźnik zgłaszalności i skazań rzeczywisty wskaźnik recydywy (zwłaszcza seksualnej) należy szacować jako znacznie wyższy. Zasada ryzyka (Andrews, Bonta, Hoge, 1990) wskazuje, że efektywność i skuteczność działań penitencjarnych i izolacyjnych uzależniona jest od oceny ryzyka. Ocena ryzyka polega na identyfikacji:

- statycznych czynników ryzyka, które nie podlegają zmianom pod wpływem interwencji,
- stabilnych dynamicznych czynników ryzyka, które są względnie stałe, tzn. są charakterystyczne dla danego okresu i nie zmieniają się w zależności od sytuacji, ale mogą się zmieniać w toku całego życia,
- ostrych dynamicznych, które mogą się gwałtownie zmieniać – w ciągu tygodni, dni, a nawet godzin.

Przestępcy seksualni wysokiego ryzyka powinni być objęci bardziej intensywnym nadzorem, podczas gdy przestępcy niskiego ryzyka wymagają mniejszego nadzoru, a czasami nie wymagają go wcale. Dodatkowo ocena dynamicznego ryzyka recydywy informuje również o rodzajach trudności, które wymagają interwencji terapeutycznych.

Według Thorntona (2002) zniekształcone postawy są jedną z czterech domen ryzyka dynamicznego. Dlatego też narzędzia mierzące ryzyko dynamiczne często zawierają pozycje dotyczące zniekształceń poznawczych. Metaanaliza przeprowadzona przez Helmsa i współpracowników (2013) wykazała niewielki, ale istotny związek między recydywą seksualną a postawami wspierającymi przestępczość seksualną. Inne badania wskazują, że sprawcy przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom wykazują więcej zniekształceń poznawczych niż grupy kontrolne: inni przestępcy seksualni, przestępcy niestosujący przemocy seksualnej lub mężczyźni niekarani. Obejmuje to badania z użyciem narzędzi psychometrycznych (Bumby, 1996; McGrath, Cann, Konopashky, 1998; Keown, Gannon, Ward, 2010; Pervan, Hunter, 2002; Tierney, MacCabe, 2001) oraz badania z użyciem metod pośrednich (Gray, Brown, MacCulloch, Smith, Snowden, 2005; Mihailides, Devilly, Ward, 2004; Nunes, Firestone, Baldwin, 2007). Brakuje jednak badań, które ukazywałyby związek różnych podtypów zniekształceń poznawczych z recydywą seksualną i statycznym ryzykiem recydywy.

Pytanie o związek między zniekształceniami poznawczymi a recydywą przyczynia się do postawienia kolejnego: czy zniekształcenia poznawcze sprawcy

przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom wymaga ją oddziaływań terapeutycznych. Zgodnie z modelem ryzyka – potrzeb – responsywności (*Risk – Need – Responsivity Model*; Andrews, Bonta, Hoge, 1990; Bonta, Andrews, 2017) stosowanym w procesie resocjalizacji sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom oddziaływanie powinno dotyczyć tylko tych czynników, co do których empirycznie udowodniono, że są związane z recydywą, i które podlegają zmianom. Określa się je mianem potrzeb kryminogennych. W związku z tym zbadanie relacji między zniekształceniami poznawczymi a recydywą w dużym stopniu przyczyniłoby się do odpowiedzi na pytanie, czy zniekształcenia poznawcze stanowią czynniki kryminogenne i tym samym wymagają oddziaływań terapeutycznych oraz na którym podtypie zniekształceń poznawczych należy się skoncentrować.

Głównym celem niniejszej pracy jest zbadanie związku między podtypami zniekształceń poznawczych a recydywą i statycznym ryzykiem recydywy seksualnej. W celu zwiększenia wiarygodności interpretacji wyników badane są także różnice w liczbie zniekształceń poznawczych wykazywanych przez sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom i grupy kontrolne (sprawców zgwałceń, sprawców przemocy nieseksualnej i mężczyzn niekaranych) oraz związku między zniekształceniami poznawczymi mierzonymi *explicite* i *implicitie*.

Metoda

Uczestnicy

Próba pilotażowa. W pierwszej części badania pilotażowego wzięło udział 98 mężczyzn: 29 sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom, 6 sprawców zgwałceń, 3 sprawców przemocy nieseksualnej i 60 mężczyzn niekaranych. W drugiej części badania pilotażowego wzięło udział 36 mężczyzn (z poprzednich 98): 13 sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom, 3 sprawców zgwałceń, 3 sprawców przemocy nieseksualnej oraz 17 mężczyzn niekaranych.

Próba główna. Głównym kryterium doboru do grup sprawców było prawomocne skazanie (odpowiednio za: wykorzystywanie seksualne dziecka, gwałt, przemoc domową niebędącą przemocą seksualną) oraz brak historii kryminalnej w przypadku mężczyzn niekaranych. Spośród mężczyzn, którzy uczestniczyli w badaniu głównym, wykluczono tych z rozpoznaniem niepełnosprawności intelektualnej lub zaburzeń psychiatrycznych oraz uczestniczących w badaniu pilotażowym.

Nabór do grupy mężczyzn niekaranych prowadzony był aż do osiągnięcia liczebności zbliżonej do grupy sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom. Ostatecznie zaproszono do udziału w badaniu 296 mężczyzn, z których 263 wzięło udział w badaniu, a 252 je

ukończyło. Mężczyźni nie byli pytani o powody odmowy udziału w badaniu. Spośród osób, które zrezygnowały z udziału w badaniu, 7 wycofało zgodę, a 4 zostały wykluczone z powodu braku danych. Wśród osób, które ukończyły badanie, było 64 sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom (5 odmów, 2 rezygnacje) oraz 3 podgrupy kontrolne: 46 sprawców zgwałceń (5 odmów, 2 rezygnacje), 74 sprawców przemocy nieseksualnej (3 odmowy, 2 rezygnacje) i 68 mężczyzn niekaranych (20 odmów, 5 rezygnacji). Charakterystyka demograficzna grup uczestników badania głównego została przedstawiona w tabeli 1. Jednoczynnikowa ANOVA wykazała, że wszystkie grupy nie różniły się istotnie pod względem wieku ($F = 1,097, p = 0,351, df = 3, \eta^2/H = 0,003$) i liczby lat spędzonych w szkole ($F = 0,720, p = 0,541$). Wszyscy uczestnicy z grupy przestępczej byli w trakcie badania osadzeni w zakładzie karnym. Wszyscy uczestnicy w grupach kontrolnych nigdy nie byli skazani za wykorzystanie seksualne dziecka.

Dane o karalności sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom pochodziły z akt penitencjarnych. Większość sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom miało tylko jedną ofiarę ($Me = 1, M = 1,81, SD = 1,27$). Wiek ofiar wahał się od 1 roku do 14 lat ($M = 9,09, SD = 3,61$). Jeśli dana osoba miała więcej niż jedną ofiarę, pod uwagę brano najmłodszą. 46 sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom wykorzystywało dziewczynki, 7 sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom wykorzystywało chłopców, a kolejnych 7 – dzieci obojga płci. Grupa objęła 27 sprawców wewnątrzrodzinnych i 22 pozarodzinnych, a 3 sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom miało ofiary zarówno w rodzinie, jak i poza nią. Według zebranych danych 34 sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom było wcześniej skazanych za przestępstwo (nazywani dalej recydywistami ogólnymi), z czego 9 za wykorzystanie seksualne dziecka (nazywani dalej recydywistami seksualnymi). W niektórych przypadkach w aktach penitencjarnych brakowało części danych dotyczących skazań.

Narzędzia

Kwestionariusz Zniekształceń Poznawczych Sprawców Przestępstw Seksualnych Wobec Dzieci (KZPSPSD). Kwestionariusz ten służył do oceny występowania jawnych przekonań spełniających definicję zniekształceń poznawczych (pomiar *explicite*). Kwestionariusz, który miał być wykorzystany w badaniu, musiał spełniać dwa wymogi:

- 1) powinien zawierać szeroki wachlarz zniekształceń poznawczych (najlepiej różne podskale oparte na ukrytych teoriach wyróżnionych przez Warda i Keenana (1999),

2) powinien zawierać szeroki wachlarz zniekształceń poznawczych, które są związane z wykorzystaniem seksualnym dziecka, ale nie zawierają treści jawnie seksualnych.

Mimo że wcześniej powstało kilka kwestionariuszy do pomiaru zniekształceń poznawczych: *MOLEST*, (Bumby, 1996), *Abel and Becker's Cognitions Scale* (Abel i in., 1984), *Hanson Sex Attitude Question* (Hanson, Gizzarelli, Scott, 1994), *Children and Sexual Activities*, (Howitt, Sheldon, 2007) i *Child Molester Scale*, (McGrath i in., 1998), żaden z nich nie spełniał wymienionych kryteriów, a zwłaszcza ostatniego. Z tego powodu dla potrzeb niniejszego badania opracowano nowe narzędzie.

Ponieważ niektóre wcześniejsze badania wskazywały, że sprawcy przestępstw seksualnych dobrze wypadają w kwestionariuszach mierzących zniekształcenia poznawcze (McGrath i in., 1998; Gannon, Keown, Polaschek, 2007), podjęto dwa rodzaje działań mających na celu zminimalizowanie wpływu tej tendencji – zmieniono nazwę arkusza kwestionariusza na „Kwestionariusz przekonani o świecie społecznym” oraz dodano pozycje niediagnostyczne (związane z tym tytułem).

Początkowo stworzono 100 pozycji, po 20 dla każdej teorii ukrytej wyróżnionej przez Warda i Keenana (1999). Respondenci byli proszeni o ocenę tego, na ile zgadzają się z każdą z pozycji na 5-punktowej skali typu Likerta. Kilka pozycji zostało odrzuconych w celach punktacyjnych. Dwie skale – *Dziecko jako obiekt seksualny* i *Natura krzywdy* – nie miały podskal i składały się z pozycji, które były wyraźnie związane z seksualnością. Skala *Zagrażający świat* składała się z pozycji nieseksualnych i została podzielona na dwie podskale: *Świat jest zagrażający* i *Dzieci są bezpieczne*. Podział ten wynikał z teorii (Ward, Keenan, 1999). Skale *Upoważnienie* i *Niekontrolowalność* zostały podzielone na podskale seksualne i nieseksualne. Po korekcie językowej przeprowadzonej przez trzech niezależnych oceniających zaklasyfikowano wszystkie pozycje do skal i podskal. W wersji pilotażowej 8 pozycji zostało wykluczonych z powodu braku zgodności między oceniającymi, a 38 niediagnostycznych pozycji zostało dodanych.

Wyniki pokazały, że wskaźnik alfa Cronbacha dla większości skali utrzymywał się na poziomie dobrym lub akceptowalnym. Jedynie w przypadku podskal *Uprawienia seksualne* i *Dzieci są bezpieczne* wartości parametru Cronbacha były wątpliwe, dlatego wykluczono trzy pozycje, co spowodowało jego poprawę. W efekcie końcowym kwestionariusz składał się ze 127 pozycji. Szczegółowe dane dotyczące wskaźnika alfa Cronbacha oraz liczby pozycji w poszczególnych podskalach przedstawia tabela 2.

Zadanie Oceny Przyczyn i Skutków Wykorzystania Seksualnego (ZOPSW). Narzędzie to zostało opracowane w celu oceny występowania niejawnych zniekształceń

poznawczych, które mogą być związane z przestępstwami seksualnymi wobec dzieci (pomiar *implicite*). W tym narzędziu uczestnicy proszeni są o przeczytanie opisu przypadku wykorzystania seksualnego dziecka i stworzenie dwóch historii: jednej o możliwych przyczynach zdarzenia i jednej o jego możliwych skutkach, a następnie zapisanie ich. Opisy są jedno- lub dwuzdaniowe, nie zawierają treści normatywnych ani wskazówek dotyczących możliwych przyczyn i skutków. Zdania krótko opisują różne formy kontaktu seksualnego. W każdym z nich biorą udział dwie osoby, z których jedna ma mniej niż 15 lat, a druga jest dorosła. Różnica wieku jest jedyną wskazówką, która sugeruje, że opisywane zdarzenie jest przypadkiem wykorzystania seksualnego dziecka, np. „Marian (37 lat) poznał Zofię (12 lat) i odbył z nią stosunek płciowy”.

Podobnie jak w przypadku KZPSPSD podjęto pewne działania mające na celu zminimalizowanie wpływu tendencji do udzielania odpowiedzi w sposób społecznie pożądanym – zmieniono nazwę arkusza zadań na „Test umiejętności rozpoznawania przyczyny i skutków w sytuacjach społecznych” oraz dodano pozycje niediagnostyczne (opisy nieseksualnych sytuacji społecznych z udziałem dorosłych).

Kodowanie wypełnionego ZOPSW odbywa się w trzech etapach. W kroku pierwszym trzech niezależnych sędziów ocenia, czy we wszystkich stworzonych historiach występuje przyczyna i skutek. Jeśli co najmniej 12 (z 18) historii zawiera przyczynę i skutek, wykonywany jest krok drugi, w którym ocenia się, czy opisy zawierają zniekształcenia poznawcze oraz rodzaj zniekształceń zgodnie z typologią Warda i Keenana (1999). Jedynie skalę *Zagrażający świat* podzielono na dwie podskale: *Świat jest zagrażający* i *Dzieci są bezpieczne*. W kroku trzecim obliczana jest całkowita liczba zniekształceń każdego typu.

Początkowo utworzono 15 pozycji. Po sprawdzeniu poprawności językowej trzech niezależnych sędziów oceniało, czy pozycje spełniają powyższe założenia dla tego narzędzia. Ostatecznie wszystkie 15 pozycji oraz dodatkowe 15 pozycji niediagnostycznych utworzyło jego wersję pilotażową. Przeszkolono trzech niezależnych sędziów, którzy następnie oceniali stworzone historie. Średnia zgodność w parach dla pozycji diagnostycznych i niediagnostycznych była bardzo wysoka (wahała się od 95 do 100%), natomiast wskaźnik alfa Krippendorfa dla niektórych skal był bardzo niski, a dla innych bardzo wysoki. Wynikało to z bardzo małej liczby zidentyfikowanych zniekształceń danego typu. Ostateczna wersja narzędzia składała się z 9 pozycji diagnostycznych i 9 niediagnostycznych, ponieważ 6 pozycji diagnostycznych (wraz z 6 pozycjami niediagnostycznymi) zostało usuniętych ze względu na najmniejszą liczbę zniekształceń poznawczych w stworzonych przez uczestników historiach. Podobnie jak w badaniach pilotażowych zgodność

w parach była wysoka, ale ze względu na małą liczbę zidentyfikowanych zniekształceń niektórych typów parametr alfa Krippendorfa dla nich był niski. Wszelkie nieporozumienia dotyczące ocen były dyskutowane i rozwiązywane. Szczegóły dotyczące zgodności w parach i dotyczące wartości wskaźnika alfa Krippendorfa są przedstawione w tabeli 3.

Static-99 (Hanson, Thornton, 2000) jest aktuarialnym narzędziem stworzonym do przewidywania recydywy seksualnej dorosłych mężczyzn. W populacji polskiej ze względu na brak norm pozwala jedynie na pomiar ryzyka względnego, które wykazuje stabilność międzypopulacyjną. Zawiera 10 pozycji:

- 1) wiek poniżej 25 lat,
- 2) nigdy nie mieszkał z partnerem intymnym co najmniej dwa lata,
- 3) jakiegokolwiek wcześniejsze skazania za przemoc nieseksualną,
- 4) jakiegokolwiek aktualne skazania za przemoc nieseksualną,
- 5) 4 lub więcej wcześniejszych skazań,
- 6) wcześniejsze przestępstwa seksualne,
- 7) przestępstwa seksualne bez kontaktu,
- 8) jakiegokolwiek ofiary płci męskiej,
- 9) jakiegokolwiek ofiary niespokrewnione,
- 10) jakiegokolwiek ofiary nieznanego.

Wszystkim pozycjom przyznawany jest jeden punkt z wyjątkiem „Wcześniejszych przestępstw seksualnych”, gdzie można przyznać do trzech punktów. Wyniki wszystkich pozycji są sumowane w celu uzyskania wyniku całkowitego (od 0 do 12). Kategorie ryzyka oparte są na następujących wynikach surowych: 0–1 „Niskie”, 2–3 „Umiarkowanie niskie”, 4–5 „Umiarkowanie wysokie” i 6–12 „Wysokie”.

Badania wykazały poziom rzetelności pod względem zgodności ocen od umiarkowanego do wysokiego (Quesada, Calkins, Jeglic, 2014) i umiarkowaną dokładność w przewidywaniu ryzyka recydywy seksualnej (średnia $AUC = 0,69$, na podstawie 20 727 przestępców seksualnych z 30 badań; Tully, Chou, Browne, 2013).

Procedura

Procedury badawcze zostały zaakceptowane przez Komisję Etyczną ds. Projektów Badawczych Instytutu Psychologii UAM oraz przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Poznaniu. Wszyscy uczestnicy z grup przestępczych odbywali karę w pięciu polskich zakładach karnych i tam zostali zakwalifikowani do badania. Wszyscy uczestnicy z grupy mężczyzn niekaranych zostali przebadani w Instytucie Psychologii UAM.

Uczestnikom zapewniono poufność. Zostali poinformowani, że ani ich nazwiska, ani żadne inne zebrane informacje nie zostaną ujawnione nikomu zaangażowanemu w ich proces resocjalizacji ani nikomu

podejmującemu decyzje dotyczące ich przyszłości. Ponadto poinformowano ich, że wszelkie uzyskane informacje nie będą miały wpływu na proces podejmowania wobec nich decyzji penitencjarnych i klinicznych. Po uzyskaniu zgody każdego z badanych proszono o wypełnienie kwestionariuszy, a następnie o wypełnienie ZOPSW. Odbywało się to na terenie zakładu karnego, przy czym w pomieszczeniu obecni byli tylko uczestnik i przeprowadzający badanie.

Badanie główne poprzedziły dwa badania pilotażowe. Celem pierwszego z nich była ocena właściwości psychometrycznych KZPSPSD i udoskonalenie narzędzia. Celem drugiego była ocena właściwości psychometrycznych ZOPSW.

Wyniki

Relacje między zniekształceniami poznawczymi mierzonymi *explicite* i *implicite*

Zniekształcenia zidentyfikowane za pomocą ZOPSW. Spośród wszystkich badanych sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom 49 (76,5%) stworzyło co najmniej 12 historii zawierających jakąś przyczynę lub skutek wykorzystania seksualnego dziecka. Wśród pozostałych badanych: w grupie sprawców zgwałceń były to 34 osoby (73,9%), w grupie sprawców przemocy nieseksualnej – 67 (90,5%), a w grupie mężczyzn niekaranych – 46 (66,7%). W związku z tym w dalszych analizach obejmujących wyniki ZOPSW tylko te obserwacje mogły być wzięte pod uwagę. W ocenianych historiach sędziowie zidentyfikowali 305 zniekształceń pasujących do typu *Dziecko jako obiekt seksualny*, 7 – do typu *Upoważnienie*, 40 – do podtypu *Świat jest zagrażający*, 17 – do podtypu *Dzieci są bezpieczne*, 821 – do typu *Niekontrolowalność* oraz 165 zniekształceń pasujących do typu *Natura krzywdy*.

Zależność między KZPSPSD a ZOPSW. Zbadano korelacje między podskalami KZPSPSD i ZOPSW. Jak wynika z tabeli 4, istotne dodatnie korelacje wystąpiły jedynie między podskalą *Dziecko jako obiekt seksualny* KZPSPSD a podskalami *Dziecko jako obiekt seksualny* i *Niekontrolowalność* ZOPSW. Podskala *Świat jest zagrażający* ZOPSW była ujemnie skorelowana z podskalami *Upoważnienie nieseksualne* i *Niekontrolowalność nieseksualna* KZPSPSD.

Różnice między grupami w zakresie nasilenia zniekształceń poznawczych

Ze względu na brak rozkładu normalnego zmiennych różnice między grupami badano nieparametrycznym testem Kruskala-Wallisa z analizą *post hoc* testem Dunna z uwzględnieniem korekty Bonferroniego. Efekty ogólne

dla pomiaru zniekształceń poznawczych mierzonych przy zastosowaniu KZPSPSD przedstawiono w tabeli 5. Analiza *post hoc* zniekształceń poznawczych ujawniła, że mężczyźni niekarani uzyskali niższe wyniki w podskali *Świat jest zagrażający* niż sprawcy przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom ($Z = 42,41$, skorygowane $p = 0,005$), sprawcy zgwałceń ($Z = 50,78$, skorygowane $p = 0,002$) i sprawcy przemocy nieseksualnej ($Z = 49,41$, skorygowane $p = 0,001$). Podobnie – mężczyźni niekarani uzyskali niższe wyniki w podskali *Niekontrolowalność nieseksualna* niż sprawcy przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom ($Z = 38,64$, skorygowane $p = 0,014$), sprawcy zgwałceń ($Z = 45,05$, skorygowane $p = 0,007$) i sprawcy przemocy nieseksualnej ($Z = 52,87$, skorygowane $p = 0,001$). Mężczyźni niekarani uzyskali również niższe wyniki niż gwałciciele w podskali *Dzieci są bezpieczne* ($Z = 34,56$, skorygowane $p = 0,028$) oraz niższe niż sprawcy przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom w podskali *Niekontrolowalność seksualna* ($Z = 42,59$, skorygowane $p = 0,005$). Efekty ogólne dla pomiaru zniekształceń poznawczych mierzonych przy zastosowaniu ZOPSWs przedstawiono w tabeli 6. Analiza *post hoc* ujawniła, że mężczyźni niekarani uzyskali niższe wyniki niż sprawcy przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom ($Z = 28,75$, skorygowane $p = 0,037$) i sprawcy przemocy nieseksualnej ($Z = 29,91$, skorygowane $p = 0,019$) w podskali *Dziecko jako obiekt seksualny* oraz niższe niż sprawcy przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom ($Z = 25,25$, skorygowane $p = 0,047$) w podskali *Natura krzywdy*.

Zniekształcenia poznawcze a recydywa

Analizy te przeprowadzono tylko w grupie sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom. Ze względu na brak rozkładu normalnego zmiennych różnice między grupami badano nieparametrycznym testem Manna-Whitneya. Tabele 7 i 8 przedstawiają różnice w liczbie demonstrowanych zniekształceń poznawczych między recydywistami ogólnymi i seksualnymi a osobami niebędącymi recydywistami. Recydywiści ogólni uzyskali wyższe wyniki niż nierecydywiści w podskali *Świat jest zagrażający* kwestionariusza KZPSPSD. Osoby niebędące recydywistami uzyskały wyższe wyniki niż recydywiści ogólni w podskali *Niekontrolowalność* ZOPSWs, a recydywiści seksualni – wyższe wyniki niż osoby niebędące recydywistami seksualnymi (choć mogące być recydywistami ogólnymi) w podskalach *Dziecko jako obiekt seksualny*, *Upoważnienie seksualne*, *Niekontrolowalność seksualna* i *Natura krzywdy* w kwestionariuszu KZPSPSD. Nie odnotowano istotnych różnic między recydywistami seksualnymi a osobami niebędącymi recydywistami w odniesieniu do wyników ZOPSWs.

Zniekształcenia poznawcze a ryzyko recydywy seksualnej

Analizy te przeprowadzono tylko w grupie sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom. Zbadano korelacje r Pearsona między punktacją w Static-99 a wynikami w KZPSPSD i ZOPSWs, co jest przedstawione w tabeli 9. Nie stwierdzono istotnych korelacji.

Dyskusja

Przesłanką do przeprowadzenia niniejszego badania było zbadanie zależności między podtypami zniekształceń poznawczych sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom a ryzykiem recydywy oraz rzeczywistą recydywą ogólną i seksualną. W celu zwiększenia wiarygodności interpretacji wyników przeprowadzono badanie zależności między zniekształceniami poznawczymi mierzonymi *explicitie* i *implicitie* oraz badanie różnic w liczbie zniekształceń poznawczych wykazywanych przez sprawców przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom i osoby z grupy kontrolnej.

W niniejszym badaniu obecność niewielu korelacji między zniekształceniami poznawczymi mierzonymi za pomocą podskal KZPSPSD i ZOPSWs jest spójna z wynikami Keown i współpracowników (2010), w których zniekształcenia poznawcze mierzone kwestionariuszem nie były powiązane ze zniekształceniami poznawczymi mierzonymi za pomocą *Rapid Serial Visual Presentation – Modified*. Pierwsze możliwe wyjaśnienie jest takie, że – przynajmniej w przypadku zniekształceń o typie *Upoważnienie seksualne*, *Świat jest zagrażający* oraz *Dzieci są bezpieczne* – wynika to z niskiej liczby zidentyfikowanych zniekształceń. Przyjęcie perspektywy teorii dwutorowości (Gawronski, Bodenhausen, 2006) pozwala na uzyskanie bardziej znaczącego wyjaśnienia. Zgodnie z nią oczekuje się braku spójności między poznaniem ukrytym a jawnym i rzeczywiście takie rozbieżności stwierdzono dla różnych typów postaw (np. Fazio, Olson, 2003; Hofmann, Gawronski, Gschwendner, Le, Schmitt, 2005). Zatem bardzo nieliczne i niewielkie korelacje między KZPSPSD i ZOPSWs mogą wskazywać na to, że miary te w istocie dotyczą różnych typów przetwarzania. Jednak przyporządkowanie tych narzędzi do określonych typów przetwarzania wymagałoby dalszych badań.

Główny wzorzec różnic grupowych, czyli fakt, że występują one między sprawcami przestępstw i osobami niekaranymi, a nie między sprawcami przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom a innymi sprawcami przestępstw, można wyjaśnić na dwa sposoby. Po pierwsze może to być związane z czynnikiem poznawczym, który jest wspólny dla wszystkich sprawców przestępstw z użyciem przemocy – zarówno seksualnych, jak

i nieseksualnych (Collie, Vess, Murdoch; 2007; Mills, Kroner, Hemmati, 2004; Simourd, 1997). Po drugie – różnice te mogą wynikać z kontekstu badania. Wszyscy sprawcy w momencie badania byli osadzeni w zakładzie karnym i odbywało się ono w środowisku więziennym, natomiast badanie niekaranych nieosadzonych mężczyzn przeprowadzono na uniwersytecie. Zgodnie z modelem rozszerzonej teorii umysłu (Ward, 2009; Ward, Casey, 2010) zniekształcenie poznawcze może wystąpić tylko wtedy, gdy w środowisku obecne są specyficzne elementy poznania zewnętrznego.

Recydywiści ogólni uzyskali istotnie wyższe wyniki w zakresie zniekształceń poznawczych typu *Niekontrolowalność* mierzonego za pomocą ZOPSW. Może to wynikać z podobieństwa między tym typem zniekształceń poznawczych a niektórymi wzorcami ogólnego myślenia przestępczego, np. nieodpowiedzialnością osobistą (*personal irresponsibility*), zdefiniowaną przez Knighta, Garnera, Simpsona, Morey i Flynn (2006, s. 160) jako „stopień, w jakim sprawca jest skłonny przyjąć odpowiedzialność za działania przestępcze”. Wyższy wynik recydywistów ogólnych w podskali *Świat jest zagrażający* w KZPSPSD można wyjaśnić w analogiczny sposób – takie zniekształcenia są podobne do postaw spotykanych u sprawców przemocy nieseksualnej, np. przekonania o dopuszczalności stosowania przemocy w odpowiedzi na spostrzeżoną prowokację (Novaco, Welsh, 1989). Recydywiści seksualni uzyskali wyższe wyniki we wszystkich podskalach KZPSPSD zawierających treści seksualne, co nie miało miejsca w żadnej z podskal zawierających treści nieseksualne. Jest to zgodne z wynikami badań, które wykazały, że dewiacyjność seksualna jest jednym z najsilniejszych czynników ryzyka recydywy (Hanson, Morton-Bourgon, 2005).

Z drugiej strony wyniki KZPSPSD i ZOPSW zostały powiązane z ryzykiem statycznym mierzonym za pomocą Static-99. Sugeruje to, że zniekształcenia poznawcze mierzone za pomocą KZPSPSD są związane z tymi aspektami ryzyka recydywy, których nie obejmuje Static-99. Jest to zgodne z badaniami nad trafnością ekologiczną Static-99, które wykazały, że jego pozycje opierają się na trzech ukrytych konstrukcjach: przestępczości seksualnej, przestępczości ogólnej i agresji młodocianych wobec obcych (Brouillette-Alarie, Babchishin, Hanson, Helmus, 2016; Helmus, Hanson, Murrie, 2021; Olver i in., 2016). Żadna z tych domen nie dotyczy zniekształceń poznawczych, wydaje się więc, że KZPSPSD jest związany z tymi aspektami recydywy seksualnej, które nie są mierzone przez Static-99. Ponieważ zniekształcone postawy są uważane za jedną z dynamicznych domen ryzyka (Thornton, 2002), co jest zgodne z wynikami wspomnianej metaanalizy Helmus i współpracowników (2013), możliwe jest, że wyniki KZPSPSD są związane z wynikami dynamicznych

narzędzi ryzyka recydywy seksualnej. Taka hipoteza wymaga jednak odrębnej empirycznej weryfikacji.

Wzór ujawnionych różnic grupowych wskazuje na możliwy wpływ środowiska więziennego na wyniki. Wszyscy uczestnicy badania byli osadzeni w zakładzie karnym w czasie trwania badania, dlatego niektóre zniekształcenia poznawcze mogły powstać w wyniku działania tego czynnika, podczas gdy inne mogły nie zostać ujawnione z tego samego powodu. Drugie ograniczenie jest związane z narzędziami użytymi do pomiaru zniekształceń poznawczych. Były to narzędzia autorskie, stworzone dla potrzeb badania. Z jednej strony stworzenie KZPSPSD i ZOPSW ma swoje zalety – są to narzędzia oparte na teorii (Ward, Keenan, 1999) i mają na celu doprowadzenie do usunięcia pewnych ograniczeń wcześniejszych narzędzi wskazywanych w literaturze (Beech i in., 2014). Z drugiej strony – mają one pewne wady, ponieważ są to metody stosowane po raz pierwszy, brakuje danych na temat ich trafności, co utrudnia interpretację wyników. Po trzecie – ujawnione wielkości efektów utrzymują się na poziomie od niskiego do umiarkowanego. Wszystkie interpretacje dotyczą więc jedynie pewnych tendencji, a nie silnych związków, dlatego należy do nich podchodzić z ostrożnością, aby nie przecenić ich znaczenia.

Bieżące wyniki pozwalają na wskazanie kilku obiecujących kierunków analiz na przyszłość. Podobnie jak w przypadku badań Keown i współpracowników (2010) wyniki obecnego badania wskazują na potrzebę stosowania równoległe kilku metod pomiarów zniekształceń poznawczych. Takie podejście jest konieczne, aby uchwycić różnorodne mechanizmy i typy przetwarzania, które leżą u podstaw zniekształceń poznawczych (Szumski, Bartels, Beech, Fisher, 2018). Co więcej, przyszłe pomiary zniekształceń poznawczych powinny obejmować zniekształcenia poznawcze o różnej treści, ponieważ poszczególne ich rodzaje są w różny sposób powiązane z innymi czynnikami. Po drugie – zgodnie z obecnymi wynikami zniekształcenia poznawcze mierzone bezpośrednio są częściowo powiązane z recydywą seksualną. Zalecane byłoby zatem zbadanie związków między zniekształceniami poznawczymi a dewiacyjnymi zainteresowaniami seksualnymi. W tym celu badacze mogliby posłużyć się poznawczymi pomiarami dewiacyjnych zainteresowań seksualnych (Thornton, Laws, 2009). Badanie relacji między zniekształceniami poznawczymi a poznawczymi wskaźnikami zainteresowań seksualnych pozwoliłoby także na przetestowanie hipotezy o nakładaniu się tych dwóch konstruktów (Ó Ciardha, 2011). Po trzecie – należy zbadać związki między zniekształceniami poznawczymi a różnymi aspektami ryzyka recydywy. Dotyczy to zwłaszcza ryzyka dynamicznego. Po czwarte – należy zbadać lub przynajmniej kontrolować wpływ środowiska więziennego na zniekształcenia poznawcze. W tym celu konieczna jest rekrutacja sprawców przestępstw

seksualnych przeciwko dzieciom i innych uczestników przestępstw, którzy w czasie badania nie byłiby osadzeni w zakładzie karnym. Porównanie zniekształceń poznawczych ujawnionych przez nich i przez uczestników przebywających w zakładzie karnym ujawniłoby wielkość i kierunek wpływu środowiska więziennego.

Podsumowując: wyniki niniejszego badania sugerują, że nasilenie zniekształceń poznawczych zawierających treści seksualne jest związane z recydywą seksualną. Mogą one zatem być, w rozumieniu modelu ryzyka – potrzeb – responsywności (Andrews i in., 1990; Bonta, Andrews, 2017), uznawane za potrzebę kryminogenną, w związku z czym należy rozważyć je jako przedmiot oddziaływań terapeutycznych.